

**KUŞKULU YA DA TEYİT EDİLMİŞ COVID 19 HASTALARIYLA
İLGİLENEN SAĞLIKÇILAR İÇİN
ENFEKSİYON ÖNLEME VE KONTROLÜYLE İLGİLİ
SORULAR VE YANITLAR**

1 Mart 2020 | Sorular ve Yanıtlar

COVID-19 hastalarının kirli yatak takımları, çarşafı, havluları nasıl temizlenir?

COVID-19 hastalarından kalan kirli yatak takımları, havlular ve giysilerle ilgili işlem yapacak herkes şunlara dikkat etmelidir:

1. Herhangi bir yatak örtüsüne, çarşafa vb. dokunmadan önce uygun kişisel koruyucu donanım giyin: Ağır görev eldivenleri, maske, göz koruyucu (göz siperliği/gözlük), uzun kollu üstlük, önlük (üstlük sıvı geçirmez değilse), bot ya da kapalı ayakkabı.
2. Kirli çarşafı hiçbir zaman vücutla temas halinde taşımayın; bunları, üzerinde net bir etiket olan ve sızıntı yapmayacak bir konteynere (torba, kova, vb.) koyun
3. Çarşafın yüzeyinde katılaşmış dışkı ya da kusmuk kalıntısı varsa bunu düz ve sağlam bir aletle kazıyıp klozete ya da belirlenmiş tuvalete bırakın, çarşafı ondan sonra belirlenmiş konteynerine koyun. Tuvalet hastanın kaldığı odada değilse kazıdığınız maddeyi tuvalete atmadan önce kapalı bir kovaya koyun.
4. Çarşafı yıkayıp dezenfekte edin: Bunların temizlenmesinde ve dezenfekte edilmesinde çamaşır makinesinde sıcak suyla (60-90°C) yıkama ve çamaşır deterjanı kullanılması önerilir. Çamaşır makinesiyle yıkama mümkün değilse, çarşafı geniş bir leğende sıcak su ve sabunla, etrafta su sıçratmadan bir sopayla karıştırarak yıkanabilir. Sıcak su bulunamıyorsa çarşafı yaklaşık 30 dakika süreyle %0.05 klorlu suda tutun. Son olarak temiz suyla durulayın ve tam kuruması için güneşte bekletin.

Kuşkulu ya da teyit edilmiş COVID-19 hastalarından nazofarenks (NF) ya da orofarenks (OF) sürüntü örnekleri alan sağlık çalışanları (SÇ) ne tür kişisel koruyucu donanım (KKD) kullanmalıdır?

Kuşkulu ya da teyit edilmiş COVID-19 hastalarının NF ve OF sürüntü örneklerini alan sağlık çalışanlarının bu işlem konusunda iyi eğitilmiş olmaları, temiz, steril, uzun kollu üstlük, tıbbi maske, göz koruyucu (gözlük ya da göz siperliği) ve eldiven kullanmaları gerekir. İşlem ayrı/izole bir odada gerçekleştirilmeli, NF örneği toplanması sırasında sağlık çalışanları hastaların ağızlarını tıbbi maske ya da mendille kapatmalarını istemelidir. NF ve OF sürüntüleri toplanması işlemi hastada öksürük nöbetine yol açma olasılığı taşısa da NF/OF örnek toplanmasının yol açtığı öksürüğün aerosollerle COVID-19 bulaşma riskini artırdığına ilişkin bugüne kadar elde edilmiş bir kanıt yoktur.

Kan merkezlerinin kan ürünlerinde rutin olarak COVID-19 virüsü kontrolü yapmaları gerekir mi?

Hayır, semptomatik COVID-19 hastalarının kanında SARS-CoV-2'nin RNA parçaları tespit edilmiş olmakla birlikte bu durum virüsün yaşayabilir/enfeksiyöz olduğu anlamına gelmez. Genel olarak, solunum virüslerinin kan nakli yoluyla bulaşmadığı bilinmektedir. Solunum semptomları ya da ateşi olan kişilerin kan bağıışı yapmalarını engellemek üzere, kan merkezlerinde, bağıışçılarını inceleyecek rutin önlemler olmalıdır. İhtiyat önlemi olarak kan merkezleri, son 14 gün içinde COVID-19'un etkilediği bir ülkede bulunmuş olanları ya da COVID-19 teşhisi konulanları veya teyitli bir COVID-19 vakasıyla yakın temasta bulunanları daha sonra gelmeleri için yönlendirebilir.

Kuşkulu ya da teyit edilmiş 2019-nCoV enfeksiyonu olan hastalarla ilgilenen sağlık çalışanları (SÇ) için bot, geçirimsiz önlük ya da tulum, rutin kişisel koruyucu donanım (KKD) olarak gerekli midir?

Hayır. Kuşkulu ya da teyitli 2019-nCoV akut solunum hastalığı hastalarıyla ilgilenen SÇ'ye yönelik mevcut DSÖ kılavuzu, tüm SÇ'nin tüm hastalar için her zaman uygulaması gereken standart önlemlere ek olarak temas ve damlacık bağlantılı önlemler tavsiye etmektedir. KKD açısından

temas ve damlacık önlemleri şunları içermektedir: Kuşkulu ya da teyitli 2019-nCoV akut solunum hastalığı hastalarının kabul edildikleri yere girmeden önce elleri korumak için kullanılıp atılabilecek eldivenler; giysilerin kontaminasyondan korunması için temiz, uzun kollu üstlük; ağız ve burnu korumak için tıbbi maske ve göz koruyucular (örneğin gözlük, göz siperliği). Respiratörler ise (örneğin N95) yalnızca aerosol üreten işlemler için gereklidir. Kuşkulu ya da teyitli nCoV hastalarıyla ilgilenen SÇ'nin kullanacağı KKD hakkında daha fazla bilgi için, [tıklayın](#).

Atılabilir tıbbi yüz maskeleri sterilize edilip yeniden kullanılabilir mi?

Hayır. Bu tıbbi yüz maskeleri yalnızca tek kullanım için tasarlanmıştır. Kullanıldıktan sonra bunlar uygun tekniklerle çıkartılmalı (örneğin ön kısma dokunmama, bağları ya da bantları arkadan çekerek çıkarma gibi), kapağı olan bir enfeksiyöz atık bidonuna hemen atılmalı ve ardından el hijyenine geçilmelidir. nCoV salgını bağlamında maske kullanımıyla ilgili daha fazla bilgi için, [tıklayın](#).

DSÖ kuşkulu ya da teyit edilmiş 2019-nCoV enfeksiyonu olan hastalarla ilgilenen sağlık çalışanlarına neden havayla ilgili rutin önlemleri değil de temasla ve hasta kaynaklı damlacıklarla ilgili önlemleri tavsiye ediyor?

DSÖ acil durum kılavuzunu, 2019-nCoV'nin bulaşma biçimleriyle ilgili halen mevcut kanıtları değerlendiren uluslararası uzmanların ulaştığı mutabakatı temel alarak hazırlamıştır. Mevcut kanıtlar da virüsün damlacıklarla ve kontamine donanım yüzeylerine temas yoluyla bulaştığını göstermekte, hava yoluyla rutin bulaşmanın varlığını desteklememektedir. Virüs nedenli diğer solunum yolu hastalıklarında görüldüğü gibi havadan geçme, aerosol üretici işlemler (örneğin trakeal entubasyon, bronkoskopi gibi) sırasında meydana gelebilir, dolayısıyla DSÖ havadan geçmeye karşı önlemleri bu işlemler için tavsiye etmektedir. Sağlık çalışanının 2019-nCoV'den korunması konusunda daha fazla bilgi için [tıklayın](#).

DSÖ 2019 nCoV salgınında sağlıklı kişilerin rutin olarak maske kullanmasını tavsiye ediyor mu?

Hayır. DSÖ semptomların görülmediği (yani solunum semptomları olmayan) kişilerin tıbbi maskeyle dolaşmalarını tavsiye etmemektedir. Çünkü hâlihazırda sağlıklı kişilerin rutin tıbbi maske kullanmalarının 2019-nCoV bulaşmasını engellediğine ilişkin bir kanıt yoktur. Maskenin topluluk içinde semptomatik kişiler tarafından kullanılması tavsiye edilmektedir. Tıbbi maskelerin gereksiz yere ve aşırı kullanımı eldeki stokların yetmemesi ve bunları gerçekten kullanması gereken kişilerin maske bulamaması gibi ciddi sorunlara yol açabilir.

Sağlık çalışanlarının kuşkulu ya da teyitli 2019-nCoV akut solunum yolu hastalarına doğrudan bakım hizmeti verdikleri sağlık tesislerinde maske, diğer KKD ve el hijyeninin yanı sıra insandan insana 2019-nCoV bulaşmasını engelleme çabalarında önemli bir yer tutar. Tıbbi maske kullanımıyla ilgili daha fazla bilgi için [tıklayın](#).

Kuşkulu ya da teyit edilmiş 2019-nCoV enfeksiyonu olan kişilerin kaldığı tesislerde ya da evlerde çevre temizliği için tavsiye edilen dezenfektanlar nelerdir?

Kuşkulu ya da teyitli 2019-nCoV enfeksiyon hastalarının kaldıkları sağlık tesislerinde ya da evlerde yapılacak çevre temizliğinde 2019-nCoV ve diğer koronavirüsler gibi zarflı virüslere karşı etkili dezenfektanlar kullanılmalıdır. Bu tür zarflı virüslere karşı etkili olduğu bilinen, yaygın kullanılan hastane dezenfektanları dâhil pek çok dezenfektan vardır. Bugün DSÖ'nün kullanılmasını tavsiye ettiği dezenfektanlar arasında şunlar yer almaktadır:

- Yeniden kullanılabilir donanımı iki kullanım arasında dezenfekte etmek için %70 Etil alkol
- Evlerde ya da sağlık tesislerinde sık sık temas edilen yüzeylerin dezenfektasyonunda sodyum hipoklorit %0,5 (eşdeğeri 5000ppm)

Yeni koronavirüs (nCoV) enfeksiyonundan kuşku edilen durumlarda ileri derecede akut solunum enfeksiyonunun klinik yönetiminde kılavuz için [tıklayın](#).

Yeni koronavirüs (nCoV) enfeksiyonundan kuşku edilen durumlarda sağlık bakımı sırasında enfeksiyon önleme ve kontrolü konusunda kılavuz için [tıklayın](#).

Çevre temizliği hakkında daha fazla bilgi için [tıklayın](#).

2019-nCoV kuru yüzeyde ne kadar süreyle canlı kalabilir?

Halen, 2019-nCoV'nin yüzeylerde ne kadar kalabildiğine ilişkin veri yoktur. SARS-CoV ve [MERS-CoV](#) ile ilgili laboratuvar çalışmalarından elde edilen veriler, çevredeki kalıcılığın görelisi sıcaklık, nem ve yüzey tipi gibi çeşitli faktörlere bağlı olduğunu göstermiştir. DSÖ nCoV ile ilgili mevcut kanıtları değerlendirmeye devam etmektedir ve yeni verilerle birlikte güncellemeler de yapılacaktır.